

Lledo, Arenys, Calaceit i Queres: Quatre pobles aragonesos al bisbat de Tortosa

Joan Lluís Camps Juan
 Associació Cultural del Matarranya
 (Lo Trill, 10)
 Calaceit, 2004
 132 pàgines

Són paraules de l'autor; ens diu que l'objectiu del seu treball, en iniciar la redacció del llibre que en aquests moments ens ocupa, fou recopilar i divulgar totes les notícies documentades fins avui i actualitzar les propostes sobre uns fets històrics, civils i eclesiàstics dels segles XII i XIII que condicionaren el desenvolupament dels quatre pobles esmentats al títol tot al llarg de la història.

Quatre pobles de parla catalana avui administrativament aragonesos. Terres les nostres, durant molt de temps, de frontera, terres encara avui de cruïlla, de límit, simbolitzades potser, com ens diu Camps Juan, per Tortosa, Alcanyís i Morella, tres ciutats, tres nuclis de població pertanyents actualment a tres comunitats autònomes diferents. Segles XII i XIII, segles decisius, la plena edat mitja. Hom ha dit que fou el temps en que es forjà Europa, l'Europa que avui coneixem i entenem, en que sorgiren nacions i estats. Pensem-hi

una mica en tot això. Pensem-hi, si més no, pel que fa referència a casa nostra.

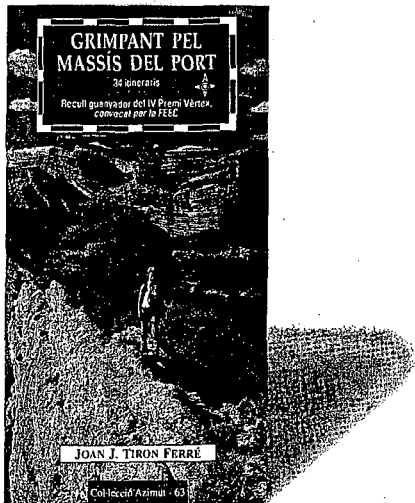
Ací, durant centúries, dos móns s'enfrontaren, la cristianitat i l'islam, un llarg període marcat pels episodis bèl·lics, ben cert, però també per la pau, la convivència i, per què no? la tolerància. Foragitats ben aviat de la Catalunya Vella, els musulmans romandrien molt més temps a les terres del sud, hi deixarien amb més força el seu llegat, la seva empremta. Tot allò que, soterrat, encara avui reconeixem vagament entre nosaltres.

Terres de cruïlla, terres de frontera, pertanyents a una o altra comunitat, a una o altra civilització o religió, a les quals però, gairebé sempre, unificarien trets en comú. No parlem ja de la llengua, es cosa sabuda, parlem d'institucions, del domini polític, de l'espiritual. El territori de la vella llercavònia sembla haver estat heretat per la taifa de Tortosa i, més endavant, per la mitra d'aquesta ciutat. Fronteres, límits, ja ho hem dit. Enfrontaments. Aragó buscant la seva sortida al mar, els comtats catalans la seva expansió cap al sud. Reis, ordes militars, senyors feudals, senyorejaren aquestes terres, les repoblaren amb gents vingudes del nord, de la Nogue-

ra, del Pallars. Catalans que, ens ho dirà l'autor, ballen la jota i resen a la "Pilarica", que saben que la mar és a tocar, escolten la missa en castellà i són ensenyats i administrats també en aquesta llengua. Límits administratius que no sempre es corresponen amb els eclesiàstics. Lledó, Arenys, Calaceit i Queres, integrats al bisbat de Tortosa l'any 1210, passaren a Saragossa el 1956. Molts anys, segles. Tot plegat un veritable trencaclosques, un trencaclosques que Camps Juan recomposa davant nostre, sempre amatent, sempre recolzant-se en historiadors de la talla d'Alanyà, Miravall, Monclús, Monner o Serrano Daura. El resultat, el magnífic treball de divulgació d'un home honest que ara tenim a les nostres mans. El somni, esborrar d'alguna manera fronteres artificials bastides pels interessos dels poderosos.

Com a il·lustracions dos mapes, un d'ells referit a la diòcesi de Tortosa en el context de la Corona d'Aragó, el segon a la seva demarcació l'any 1951, realitzat aquest darrer per una persona molt coneguda i estimada entre nosaltres, Mossén Vicent Albiol.

Neus Pallarès Casals

Grimpant pel massís del Port

Joan J. Tiron Ferré
Cossetània edicions (Col·lecció Azimut, 63)
Tarragona, 2004
190 pàgines.

Tenim a les mans una nova guia del massís del Port, dedicada molt especialment als caminadors grimpaïres, cercadors d'emocions fortes, amb itineraris que s'aparten de les rutes habituals. En Joan Tiron ens ofereix una sèrie de trenta-quatre itineraris escampats arreu del massís del Port i que ha refet més d'una vegada per oferir-nos, posades al dia, aquestes grimpades a crestes gairebé gens conegudes d'aquest immens massís calcari.

En fullejar la guia d'en Joan trobareu itineraris tan atractius com el serrat de la Ballestera, els escarrissos del barranc de Lloret, la mola de Morodes del pla del Xaco, els passos del Parrissal, els pujadors del Montsagre, el descens del Badall, cresta de la Tossa de Paül, la Penyalgalera pel vessant nord, crestes del Marturi... i així fins a trenta-quatre grimpades.

La primera guia que ens

presentà en Joan Tiron data del 1998 i es titulava "EL PORT, 40 rutes de senderisme". Aquests itineraris s'acompanyaven cadascun d'un gràfic orientatiu. Ara, però, ja no es tracta solament de caminar de valent, ens caldrà també utilitzar mans i peus i posseir una certa predisposició a la grimpada i conèixer l'ús de la corda d'escalada, descens i assegurança del company.

La nova guia s'inicia amb uns apunts de geologia del massís del Port, i tot seguit s'estructura distribuint els itineraris tot seguint una escala de dificultats creixents, orientades de menor a major dificultat i complicació de la ruta, depenent sempre de la climatologia, boires, pluja, fred...

L'autor ens explica que cada itinerari consta d'un comentari identificatiu amb la descripció del recorregut, accessos, aproximació i fitxa tècnica, acompanyada quan cal d'un plànol, croquis i fotografies. Aquestes dades sols són vàlides per cordades compenetrades i habituaïdes a moure's per terrenys escabrosos, on s'afronta l'itinerari amb el sa desig de gaudir-ne plenament.

A l'apartat de material, sols

s'especifica el tècnic i es sobreenten que ens cal anar equipats amb el material habitual de muntanya per on ens movem.

Al preàmbul de la guia s'inclouen un seguit de recomanacions molt interessants; senyalitzacions, escales de dificultats, serveis d'assistència, allotjaments, refugis i càmpings, telèfons d'interès.

Val a dir que, actualment, el massís del Port està ben documentat amb mapes i guies i l'aproximació als nostres objectius fent ús de les pistes forestals facilitarà molt la nostra afeció a la grimpada. Us serà ben útil el mapa del Port. Ed. Piolet.

Aquesta guia que presentem ha estat guardonada amb el IV Premi VERTEX a un recull d'itineraris de muntanya convocat per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

Kildo Carreté